EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

30. juuni 2005 *

Kohtuasjas C-295/03 P,

mille esemeks on 2. juulil 2003 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 56 alusel esitatud apellatsioonkaebus,

Alessandrini Srl, asukoht Treviso (Itaalia),

Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, asukoht Brescia (Itaalia),

Arpigi SpA, asukoht Padova (Itaalia),

Bestfruit Srl, asukoht Milano (Itaalia),

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

Co-Frutta SpA, asukoht Padova,

Co-Frutta Soc. coop. arl, asukoht Padova,

Dal Bello Sife Srl, asukoht Padova,

Frigofrutta Srl, asukoht Palermo (Itaalia),

Garletti Snc, asukoht Bergamo (Itaalia),

London Fruit Ltd, asukoht London (Ühendkuningriik),

esindajad: *avvocato* W. Viscardini Donà ja *avvocato* G. Donà, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

apellatsioonkaebuse esitajad,

teine menetlusosaline:

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja L. Visaggio, keda abistas *avvocato* A. Dal Ferro, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimese astme kohtus,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans ning kohtunikud C. Gulmann, R. Schintgen (ettekandja), G. Arestis ja J. Klučka,

kohtujurist: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 24. veebruari 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 12. aprilli 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Alessandrini Srl, Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, Arpigi SpA, Bestfruit Srl, Co-Frutta SpA, Co-Frutta Soc. coop. arl, Dal Bello Sife Srl, Frigofrutta Srl, Garletti Snc ja London Fruit Ltd paluvad Euroopa Kohtul tühistada Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 10. aprilli 2003. aasta otsuse liidetud kohtuasjades T-93/00 ja T 46/01: Alessandrini jt *v.* komisjon (EKL 2003, lk II-1635; edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"), millega Esimese Astme Kohus jättis rahuldamata nende hagi, millega taotleti esiteks Euroopa Ühenduste Komisjoni 26. jaanuari 2000. aasta kirja nr 02418 tühistamist ja selle kirja tulemusena tekkinud kahju hüvitamist (kohtuasi T-93/00) ning teiseks komisjoni 8. detsembri 2000. aasta kirja AGR 030905 tühistamist ja neile selle kirja tõttu tekkinud kahju hüvitamist (kohtuasi T-46/01).

Õiguslik raamistik

Määrus (EMÜ) nr 404/93

2 Nõukogu 13. veebruari 1993. aasta määrus (EMÜ) nr 404/93 banaanituru ühise korralduse kohta (EÜT L 47, lk 1; ELT 03/13, lk 388) nägi vastavalt IV jaotises sätestatule alates 1. juulist 1993. aastast eri siseriiklike turukorralduste asemel ette kolmandate riikidega kauplemise ühise korra. Tehakse vahet „ühenduse banaanide", mis on korjatud ühendusest, ja „kolmandate riikide banaanide", mis pärinevad

muudest kolmandatest riikidest peale Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide (edaspidi „AKV riigid"), „tavapäraste AKV-banaanide" ja „ebatavapäraste AKV-banaanide" vahel. Tavapärased AKV-banaanid ja ebatavapärased AKV-banaanid (edaspidi „AKV-banaanid") võrdusid koguselt vastavalt neile AKV riikide poolt eksporditud banaanikogustele, mis vastavalt kas ei ületanud või ületasid tavapäraselt iga nimetatud riikide hulka kuuluva riigi poolt eksporditud koguseid, mis on määratletud osundatud määruse lisas.

3 Määruse nr 404/93 artikli 17 esimese lõigu kohaselt tuleb banaanide importimisel ühendusse esitada impordilitsents. Liikmesriigid annavad impordilitsentsi välja taotluse alusel kõigile asjaomastele isikutele, olenemata nende tegutsemiskohast ühenduses ning ilma et see piiraks artiklite 18 ja 19 rakendamiseks ette nähtud erisätete kohaldamist.

4 Määruse artikli 18 lõige 1 nägi ette, et igal aastal avatakse kolmandate riikide banaanide ja ebatavapäraste AKV-banaanide impordiks tariifikvoot 2 miljonit tonni (netomass). Kõnealuse kvoodi raames kohaldatakse kolmandate riikide banaanide impordi suhtes tollimaksu 100 eküüd tonni kohta ning ebatavapäraste AKV-banaanide impordi suhtes tollimaksu nullmäära. Sama artikli lõige 2 nägi ette, et ebatavapäraste AKV-banaanide ja kolmandate riikide banaanide impordi suhtes, mis ei mahu kvoodi piiridesse, kohaldatakse tollimaksu vastavalt 750 eküüd ja 850 eküüd tonni kohta.

5 Sama määruse artikli 19 lõige 1 nägi ette tariifikvoodi jagunemise, nimelt 66,5% ettevõtjatele, kes on turustanud kolmandate riikide banaane ja/või ebatavapäraseid AKV-banaane (A-kategooria), 30% ettevõtjatele, kes on turustanud ühenduse

banaane ja/või tavapäraseid AKV-banaane (B-kategooria) ja 3,5% ühenduses asuvatele ettevõtjatele, kes alustasid muude kui ühenduse banaanide ja/või tavapäraste AKV-banaanide turustamist 1992. aastal (C-kategooria).

6 Määruse nr 404/93 artikli 19 lõike 2 esimene lause sätestab:

„Lõike 1 punktides a ja b osutatud iga ettevõtjate kategooria kohta eraldi tehtavate arvutuste kohaselt saab iga ettevõtja impordilitsentsi vastavalt keskmistele banaanikogustele, mis ta on müünud kolmel viimasel aastal, mille kohta on andmed olemas."

Määrus (EMÜ) nr 1442/93

7 Komisjon võttis 10. juunil 1993 vastu määruse (EMÜ) nr 1442/93, milles on sätestatud üksikasjalikud eeskirjad banaanide ühendusse importimise korra kohaldamise kohta (EÜT L 142, lk 6; edaspidi „1993. aasta kord"). See kord kehtis kuni 31. detsembrini 1998.

8 Määruse nr 1442/93 artikli 5 lõike 1 esimese lõigu kohaselt pidid liikmesriikide pädevad ametiasutused igal aastal tegema kindlaks keskmised kogused, mida iga nende juures registreeritud A- ja B-kategooria ettevõtja on turustanud kolme aasta

jooksul enne aastat, mille suhtes avatakse kvoot, liigendatult vastavalt majandustegevusele kooskõlas sama määruse artikli 3 lõikega 1. Seda keskmist nimetati „individuaalseks kvoodiks".

9 Määruse nr 1442/93, mida on muudetud komisjoni 10. oktoobri 1994. aasta määrusega (EÜ) nr 2444/94 (EÜT L 261, lk 3), artikli 14 lõige 2 nägi ette:

„Impordilitsentsitaotlused esitatakse mis tahes liikmesriigi pädevatele ametiasutustele kvartali viimase kuu esimese seitsme päeva jooksul, mis eelneb kvartalile, mille osas litsentsid väljastatakse."

Määrus (EÜ) nr 1637/98

10 Nõukogu 20. juuli 1998. aasta määrusega (EÜ) nr 1637/98, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 404/93 (EÜT L 210, lk 28; ELT 03/23, lk 304), viidi banaanituru ühisesse korraldusse sisse olulisi muudatusi, mis pidid jõustuma 1. jaanuarist 1999. Muudatused puudutasid eelkõige määruse nr 404/93 artikleid 16–20, mis paiknevad selle määruse IV jaotises pealkirjaga „Kauplemine kolmandate riikidega".

11 Määruse nr 404/93, mida on muudetud määrusega nr 1637/98 (edaspidi „määrus nr 404/93"), artikli 18 lõige 1 nägi ette, et igal aastal avatakse kolmandate riikide

banaanide ja ebatavapäraste AKV-banaanide impordiks tariifikvoot 2 200 000 tonni (netomass). Selle kvoodi raames kolmandatest riikidest imporditud banaanid maksustatakse tollimaksuga 75 eküüd tonni kohta ning ebatavapäraste AKV-banaanide impordi suhtes kohaldatakse tollimaksu nullmäära.

12 Määruse nr 404/93 artikli 18 lõige 2 nägi ette, et igal aastal avatakse kolmandate riikide banaanide ja ebatavapäraste AKV-banaanide impordiks täiendav tariifikvoot 353 000 tonni (netomass). Ka selle kvoodi raames kolmandatest riikidest imporditud banaanid maksustatakse tollimaksuga 75 eküüd tonni kohta ning ebatavapäraste AKV-banaanide impordi suhtes kohaldatakse tollimaksu nullmäära.

13 Määruse nr 404/93 artikli 19 lõike 1 kohaselt:

„Artikli 18 lõigetes 1 ja 2 osutatud tariifikvoote ning tavapäraste AKV-banaanide importi tuleb hallata tavapäraseid kaubavooge arvestava meetodi (senised/uued ettevõtjad) kohaselt."

14 Määruse nr 404/93 artikli 20 punktide d ja e kohaselt võtab komisjon kooskõlas sama määruse artiklis 27 sätestatud banaanituru korralduskomitee korraga vastu määruse artiklis 18 sätestatud tariifikvootide rakendusmeetmed, eelkõige „erisätted, mis on vajalikud ülemineku hõlbustamiseks alates 1993. aasta 1. juulist kohaldatavalt

impordikorralduselt [määruse nr 404/93] IV jaotise[s] [kehtestatud] korraldusele" ja „vajalikke meetmeid tagamaks kohustuste täitmist, mis tulenevad ühenduse poolt [EÜ] artikli 300 alusel sõlmitud lepingutest".

Määrus (EÜ) nr 2362/98

15 Komisjon võttis 28. oktoobril 1998 vastu määruse (EÜ) nr 2362/98, millega kehtestatakse banaanide ühendusse importimist käsitleva määruse nr 404/93 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT L 293, lk 32). Määruse nr 2362/98 artikli 31 kohaselt tunnistatakse määrus nr 1442/93 kehtetuks alates 1. jaanuarist 1999. Uued tariifikvootide raames impordilitsentside haldamist puudutavad sätted sisalduvad määruse nr 2362/98 I, II ja IV jaotises (edaspidi „1999. aasta kord").

16 1993. ja 1999. aasta korra erinevused on järgmised:

— 1999. aasta kord ei sisalda enam erinevusi sõltuvalt ettevõtja tegevusest;

— võtab arvesse imporditud banaanikoguse;

— suurendab tariifikvooti ja uutele ettevõtjatele mõeldud osa;

— 1999. aasta korra rakendamisel toimub impordilitsentside haldamine ilma banaanide päritolule (AKV riigid või kolmandad riigid) viitamata.

17 Määruse nr 2362/98 artikkel 2 näeb ette, et määruse nr 404/93 artikli 18 lõigetes 1 ja 2 osutatud tariifikvoodid ja artiklis 16 osutatud tavapärased AKV-kogused jaotatakse järgmiselt:

— 92% määruse nr 2362/98 artiklis 3 määratletud senistele ettevõtjatele;

— 8% sama määruse artiklis 7 määratletud uutele ettevõtjatele.

18 Määruse nr 2362/98 artikli 4 lõikes 1 on öeldud, et igale liikmesriigis registreeritud senisele ettevõtjale määratakse igaks aastaks iga I lisas loetletud päritolu kohta üks

kvoot, mis põhineb võrdlusperioodil tegelikult imporditud banaanide kogusel. Sama artikli lõike 2 kohaselt olid 1999. aastal imporditud kauba puhul võrdlusaastateks 1994–1996.

19 Määruse nr 2362/98 artikli 6 lõige 1 näeb ette, et „[h]iljemalt iga aasta 30. septembriks määravad pädevad ametiasutused pärast vajalikke kontrollimisi ja tõendamisi vastavalt artiklitele 3, 4 ja 5 ühe esialgse individuaalse kvoodi igale senisele ettevõtjale, võttes aluseks võrdlusperioodil tegelikult imporditud I lisas loetletud päritoluga banaanide keskmised kogused". Individuaalne kvoot määratakse kolme aasta keskmise alusel, isegi kui ettevõtja ei ole võrdlusperioodi mingi osa jooksul midagi importinud. Sama artikli 6 lõike 2 esimese lause kohaselt edastavad pädevad ametiasutused igal aastal komisjonile registreeritud seniste ettevõtjate nimekirja ja neile esialgu määratud üldkvoodid.

20 Impordilitsentside väljaandmise eeskirju käsitlevad määruse nr 2362/98 artiklid 14–22.

21 Sama määruse artikli 14 lõige 1 näeb ette, et „[i]mpordilitsentside väljaandmiseks võib aasta esimeseks kolmeks kvartaliks määrata soovituslikud kogused, mis väljendavad ühesugust protsenti olemasolevate mis tahes I lisas loetletud päritoluga kogustest".

22 Sama määruse artikli 15 lõike 1 kohaselt „[i]mpordilitsentside taotlused aasta iga kvartali kohta esitatakse selle liikmesriigi pädevatele ametiasutustele, kus ettevõtjad registreeritud on selle kuu esimese seitsme päeva jooksul, mis eelneb kvartalile, mille kohta litsentsid välja antakse".

23 Eespool nimetatud määruse artikkel 17 näeb ette, et „[k]ui teatud kvartali ja ühe või mitme I lisas loetletud päritolu puhul ületavad taotletavad kogused märgatavalt artikliga 14 kindlaks määratud soovituslikke koguseid või vabasid koguseid, määratakse kindlaks protsent, mille võrra taotletavaid koguseid vähendatakse".

24 Määruse nr 2362/98 artikkel 18 sätestab järgmist:

„1. Kui ühe või mitme päritolu puhul on vähendamisprotsent artikli 17 kohaselt kindlaks määratud, võib ettevõtja, kes kõnealust päritolu (kõnealuseid päritolusid) käsitlevat impordilitsentsi on taotlenud:

a) loobuda litsentsi kasutamisest, teatades sellest asjaomase litsentsi väljaandnud asutusele 10 tööpäeva jooksul alates vähendamisprotsendi kindlaksmääranud määruse avaldamisest; sel juhul vabastatakse litsentsiga seotud tagatis viivitamata; või

b) esitada uue(d) litsentsitaotluse(d), mis käsitleb/käsitlevad päritolusid, mille kohta komisjon on vabad kogused avaldanud, summa piires, mis on taotletava kogusega võrdne või sellest väiksem, kuid mida algselt väljaantud litsents ei hõlma. Sellised taotlused esitatakse punktis a sätestatud ajavahemikus ja need peavad vastama kõikidele litsentsitaotlusi reguleerivatele tingimustele.

2. Komisjon määrab viivitamata kogused, mille kohta võib kõikide asjaomaste päritolude puhul litsentsid välja anda."

25 Nimetatud määruse artikli 19 lõike 1 esimeses lõigus on täpsustatud, et „[p]ädevad ametiasutused annavad järgmiseks kvartaliks impordilitsentse välja hiljemalt iga kvartali viimase kuu 23. päeval".

26 Sama määruse artikli 20 lõige 1 sätestab:

„Litsentsiga hõlmatud kasutamata kogused eraldatakse taotluse korral uuesti samale ettevõtjale — kes võib olla nii litsentsi omanik kui omandaja — kasutamiseks järgmises kvartalis, kuid siiski algse litsentsi väljaandmise aasta jooksul. Tagatis jääb püsima proportsionaalselt kasutamata kogustega."

27 Määruse nr 2362/98 V jaotises on aastaks 1999 ette nähtud teatud hulk üleminekusätteid. Määruse artikli 28 lõike 1 kohaselt peavad ettevõtjad esitama registreerimistaotlused 1999. aastaks hiljemalt 13. novembriks 1998. Taotlused peavad seniste ettevõtjate puhul sisaldama võrdlusperioodi 1994–1996 iga aasta jooksul tegelikult imporditud banaanide üldkogust ja importimisel kasutatud kõigi impordilitsentside ja litsentsiosade seerianumbreid ning nimekirja viidetega kõikidele dokumentaalsetele tõenditele tollimaksude tasumise kohta.

28 Määruse nr 2362/98 I lisas määratakse kindlaks määruse nr 404/93 artikli 18 lõigetes 1 ja 2 osutatud tariifikvoodid ja tavapärane AKV-kogus (857 000 tonni).

Määrus (EÜ) nr 250/2000

29 Komisjoni 1. veebruari 2000. aasta määruse (EÜ) nr 250/2000 tariifikvootide alusel imporditavate banaanide ja tavapäraste AKV-banaanide kohta ja millega määratakse kindlaks soovituslikud kogused 2000. aasta teise kvartali jaoks (EÜT L 26, lk 6), eesmärk on määruse esimesest põhjendusest ja artiklist 1 tulenevalt „tagada

ühenduse turu varustamise ja kaubavahetuse järjepidevus", oodates banaanide impordikorra reformi ühenduses, kohaldades määruse nr 2362/98 sätteid, eelkõige mis puudutab aasta 1999 jaoks viimati nimetatud määruse artikli 5 alusel registreeritud seniseid ettevõtjaid.

Määrus (EÜ) nr 216/2001

30 Euroopa Liidu Nõukogu võttis 29. jaanuaril 2001 vastu määruse (EÜ) nr 216/2001, millega muudetakse määrust nr 404/93 (EÜT L 31, lk 2; ELT 03/31, lk 226). Määruse nr 216/2001 artikli 1 punktiga 1 muudeti määruse nr 404/93 artikleid 16–20.

31 Sellisena muudetud määruse nr 404/93 IV jaotise rakendamise sätted määratleti komisjoni 7. mai 2001. aasta määrusega (EÜ) nr 896/2001, milles sätestatakse määruse nr 404/93 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses banaanide ühendusse importimise korraga (EÜT L 126, lk 6; ELT 03/32, lk 150). Neid kohaldatakse vastavalt määruse nr 896/2001 artikli 32 teisele lõigule alates 1. juulist 2001.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

32 Vaidluste aluseks olevad asjaolud on vaidlustatud kohtuotsuses esitatud järgmiselt:

„29 Hagejad on Ladina-Ameerikast banaane importivad ettevõtjad. Kuna nad olid pädevates siseriiklikes ametiasutustes (Itaalias ja London Fruit Ltd puhul

Ühendkuningriigis) traditsiooniliste ettevõtjatena registreeritud, määrasid ametiasutused neile igaühele 1999. aastaks ajutised individuaalsed kvoodid. Neile väljastati kolmandate riikide banaanide impordilitsentsid 1999. aasta kolmeks esimeseks kvartaliks.

30 Kohtuasja T-93/00 aluseks olevad asjaolud on seotud 1999. aasta neljanda kvartaliga. Hagejad esitasid viidatud kvartali osas pädevatele siseriiklikele ametiasutustele taotlused impordilitsentsi saamiseks esialgse individuaalse kvoodi ülejäägi kohta. Taotlused rahuldati osas, mis jäi komisjoni 20. augusti 1999. aasta määruse (EÜ) nr 1824/1999, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1623/1999, millega määratakse kindlaks 1999. aasta neljandaks kvartaliks tariifikvoodi raames või tavapäraste AKV-banaanide koguse osana ühendusse imporditavad banaanikogused (EÜT L 221, lk 6), lisas kolmandate riikide banaanide impordi jaoks võimaldatud koguste piiresse.

31 Hagejatel oli taotluste rahuldamata jäetud osas siiski veel võimalus taotleda impordilitsentse 308 978,252 tonnile tavapärastele AKV-banaanidele, st koguse kohta, mis oli kindlaks määratud komisjoni 17. septembri 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1998/1999, mis käsitleb 1999. aasta neljandaks kvartaliks banaanide impordilitsentside väljaandmist tariifikvootide ja tavapäraste AKV-banaanide koguste raames ning uute taotluste esitamist (EÜT L 247, lk 10). Seega taotlesid nad AKV-banaanide impordilitsentse määruse nr 2362/98 artikli 18 lõike 1 kohaselt nende käsutuses olevate ülejäänud koguste raames. Vastavate individuaalsete kvootide ülejäänud koguste kohta väljastati impordilitsentsid järgmiselt:

Alessandrini Srl	kg 2050
Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc	kg 1859

Arpigi SpA	kg 757
Bestfruit Srl	kg 2637
Co-Frutta SpA	kg 209 392
Co-Frutta Soc. coop. arl	kg 30 207
Dal Bello Sife Srl	kg 1533
Frigofrutta Srl	kg 2990
Garletti Snc	kg 4419
London Fruit Ltd	kg 286 004.

32 13. oktoobril 1999 väljastasid pädevad siseriiklikud ametiasutused hagejatele impordilitsentsid AKV-banaanide kohta kogu taotletud mahu osas.

33 Vaatamata korduvatele jõupingutustele ei õnnestunud hagejatel AKV-banaane saada.

34 Sellises olukorras taotlesid hagejad 18. novembril 1999 EÜ artikli 232 alusel komisjonilt:

— selliste meetmete võtmist, mis on vajalikud, et nad saaksid kasutada AKV-riikide impordi jaoks neljandaks kvartaliks Ladina-Ameerika ja muudest

kolmandatest riikidest pärinevate banaanide importimiseks väljastatud litsentse;

— näha ette, et viidatud litsentsidega seotud tagatised tuleb igal juhul vabastada, kuna litsentse ei kasutatud ning mittekasutamine ei olnud omaniku viga.

35 Kuna hagejad ei saanud taotlusele vastust, juhtisid nad 22. detsembri 1999. aasta faksiga komisjoni tähelepanu asjaolule, et osundatud litsentside kehtivustähtaeg lõpeb 7. jaanuaril 2000 ning kutsusid komisjoni üles esitatud taotluste suhtes seisukohta võtma.

36 26. jaanuari 2000. aasta kirjaga nr 02418 [...], mis oli adresseeritud hagejate esindajale, vastas komisjon järgmist:

„Te viitasite oma 22. detsembri 1999. aasta kirjas mõnede ettevõtjate raskustele 1999. aasta neljandaks kvartaliks väljastatud banaanide impordilitsentside kasutamisel, eelkõige AKV-riikidest pärinevate banaanide importimiseks mõeldud litsentside osas.

Kõigepealt tuleb märkida, et olemuslikult on tegemist eelkõige kaubanduslike probleemidega ning seega seonduvad need ettevõtjate tegevusega. Tõusetunud probleem seondub kaubanduspartnerite leidmisega teatavate toodete, st käesoleval juhul AKV-riikidest pärinevate banaanide ostuks ja transpordiks. Kuigi tegemist on kahetsusväärse juhtumiga, on asjaolu, et teie kliendid ei suutnud AKV-banaanide tarnelepinguid sõlmida, üks osa kaubandusriskist, millega ettevõtjad tavaliselt arvestavad.

Lõpetuseks märgime, et nimetatud raskusi esines vaid mõnel ettevõtjal, keda pole üksikasjalikult kirjeldatud, ning et komisjoni sekkumine oleks võinud asetada need ettevõtjad soodsamasse olukorda võrreldes nendega, kes olid arvestanud endale võetud kohustustega seotud riske."

37 Siseriiklikud pädevad ametiasutused hagejate poolt esitatud tagatisi tagasi ei maksnud, kuna leidsid, et olukord, millele toetudes hagejad tagatise väljamaksmist nõudsid, ei kujutanud endast vääramatut jõudu kui ainsat juhtumit, mis oleks väljamaksmist võimaldanud.

38 Kohtuasja T-46/01 aluseks olevad asjaolud on seotud 2000. aasta neljanda kvartaliga. Nimetatud kvartaliks olid hagejate kasutatavad individuaalsete kvootide jäägid järgmised:

Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc	kg 5140
Arpigi SpA	kg 15 792
Bestfruit Srl	kg 7290
Co-Frutta SpA	kg 236 746
Co-Frutta Soc. coop. arl	kg 80 301
Dal Bello Sife Srl	kg 4110
Frigofrutta Srl	kg 8266
Garletti Snc	kg 7329
London Fruit Ltd	kg 324 124.

39 Kuna kolmandate riikide banaanide osas esitatud litsentsitaotlusi oli rohkem kui kasutada olevaid koguseid, määrati banaanikogus, mida võis 2000. aasta neljandas kvartalis importida, kindlaks komisjoni 18. septembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 1971/2000, mis käsitleb 2000. aasta neljandaks kvartaliks banaanide impordilitsentside väljastamist tariifikvootide ja tavapäraste AKV-banaanide jaoks ette nähtud koguste raames ning uute taotluste esitamist (EÜT L 235, lk 10). Nimetatud määruse lisa kohaselt võis impordilitsentse väljastada 329 787,675 tonni tavapäraste AKV-banaanide jaoks.

40 Hagejad nende AKV-banaanide jaoks impordilitsentsi taotlusi ei esitanud.

41 Hagejad taotlesid EÜ artiklile 232 toetudes 10. oktoobril 2000 komisjonilt esiteks määruse nr 404/93 artikli 20 punktis d ette nähtud meetmete võtmist, mis võimaldaksid neil saada 2000. aasta neljandaks kvartaliks impordilitsentsid neile määratud kolmandate riikide banaanide individuaalsete kvootide jäägi osas. Teise võimalusena nõudsid nad komisjonilt nimetatud banaanide importimise ja turustamise võimatuse tõttu tekkinud sissetuleku kaotuse hüvitamist.

42 Komisjon keeldus hagejate esindajale adresseeritud 8. detsembri 2000. aasta kirjaga AGR 030905 [...] neid taotlusi rahuldamast, põhjendades seda järgmiselt:

„Oma 10. oktoobri 2000. aasta kirjas teavitate te komisjoni mõningate ettevõtjate raskustest banaanide hankimisel, mis neil võimaldaks impordi tariifikvootide korra raames neile aastaks 2000 määratud individuaalseid kvoote neljandas kvartalis täielikult kasutada.

Raskused, millele te viitate, on oma olemuselt eelkõige kaubanduslikud. Peame kahetsusega nentima, et ühenduse õigus ei anna komisjonile selles küsimuses otsustusõigust. Te tunnistate seda ka ise, kui kinnitate, et ettevõtjatel, kellel ei ole AKV-banaanide tootjatega tihedaid sidemeid, on raskusi nimetatud kauba varumisega.

Samuti olete te kinnitanud, et ettevõtjad, keda te esindate, ei saa neile määratud individuaalseid kvoote täiel määral ära kasutada.

Peame märkima, et juriidilisest vaatepunktist nähtuna kujutavad individuaalsed kvoodid endast üksnes ettevõtjatele antud võimalusi, mis on määratud kindlaks nende varasema tegevuse alusel, kohaldades ühenduse määrusi; nendega antakse huvitatud isikutele üksnes õigus esitada impordilitsentsi taotlusi, sooritamaks kaubandustehinguid, mille osas nad on tootjariikide tarnijatega kokku leppinud.

Lõpetuseks peame lisama, et teie poolt komisjonile edastatud info alusel tundub, et raskused, millele te viitate, ei ole „ajutise iseloomuga" selles mõttes, et need oleksid tekkinud enne 1999. aastat kehtinud korralt alates märgitud kuupäevast kehtivale korrale ülemineku tõttu. Järelikult ei võimalda määruse nr 404/93 [...] artikli 20 punkt d komisjonil võtta vastu teie poolt taotletud erimeetmeid."

Menetlus Esimese Astme Kohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

33 Hagejad esitasid 19. aprillil 2000 ja 1. märtsil 2001 Esimese Astme Kohtu kantseleisse hagiavaldused, milles taotlesid vastavalt 26. jaanuari 2000. aasta ja 8. detsembri 2000. aasta kirjade tühistamist (edaspidi „vaidlustatud kirjad") ning neile väidetavalt tekkinud kahju hüvitamist.

34 Esimese Astme Kohtu viienda koja esimehe 15. oktoobri 2002. aasta määrusega liideti kohtuasjad T-93/00 ja T 46/01 nendevahelise seose tõttu suulise menetluse ja kohtuotsuse tegemise huvides.

35 Hagejad esitasid oma hagide toetuseks kolm väidet, mis seonduvad määruse nr 2362/98 õigusvastasusega, ning tulenevad esiteks määruse nr 404/93 rikkumisest, teiseks omandiõiguse ja ettevõtlusvabaduse rikkumisest ning kolmandaks mittediskrimineerimise põhimõtte rikkumisest. Lisaks esitasid nad neljanda väite, mis tuleneb määruse nr 404/93 artikli 20 punkti d rikkumisest.

36 Esimese Astme Kohus lükkas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 76–81 määruse nr 2362/98 õigusvastasusest tulenevad väited tagasi, märkides, et hagejad ei ole tõendanud, et vaidlustatud kirjade ja nimetatud määruse väidetavalt õigusvastaste sätete vahel oleks otsene õiguslik seos.

37 Esimese Astme Kohus sedastas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 85–96 määruse nr 404/93 artikli 20 punkti d rikkumisest tuleneva väite küsimuses seda, et komisjon ei ületanud oma kaalutlusõiguse piire, kui ta keeldus rahuldamast hagejate taotlusi viidatud sätte alusel meetmete võtmiseks, et hüvitada neile raskused, mis neil väidetavalt tekkisid 1993. aasta korralt 1999. aasta korrale ülemineku tulemusena.

38 Järelikult jäeti hagejate poolt kohtuasjades T-93/00 ja T-46/01 esitatud tühistamisnõuded rahuldamata.

39 Hagejatele väidetavalt tekkinud kahju hüvitamise nõude osas märkis Esimese Astme Kohus järgmist:

„106 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldab komisjonile lepinguvälise vastutuse kohaldamine seda, et peab olema täidetud terve rida tingimusi, nagu ühenduse institutsioonidele etteheidetava käitumise õigusvastasus, kahju olemasolu ning käitumise ja osutatud kahju vahelise põhjusliku seose olemasolu (Euroopa Kohtu 17. mai 1990. aasta otsus kohtuasjas C-87/89: Sonito jt *v.* komisjon, EKL 1990, lk I-1981, punkt 16, ja Esimese Astme Kohtu 29. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-13/96: TEAM *v.* komisjon, EKL 1998, lk II-4073, punkt 68).

107 Kuna üks kolmest ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimiseks vajalikust tingimusest on täitmata tuleb hagi jätta tervikuna rahuldamata, ilma et oleks vaja teisi tingimusi analüüsida (Euroopa Kohtu 15. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-146/91: KYDEP *v.* nõukogu ja komisjon, EKL 1994, lk I-4199, punkt 81).

108 Käesolevas asjas on selge, et põhjusliku seose tingimus ei ole täidetud. Kohtuasjas T-93/00 seondub väidetava kahju põhjus asjaoluga, et hagejad ei suutnud leida tarnijaid, kes oleksid neid 1999. aasta neljandas kvartalis AKV-

banaanidega varustanud. Kohtuasjas T-46/01 on hagejate poolt osutatud sissetuleku kaotus otseselt nende hoolikuse puudumise tulemus. Hagejad ei esitanud AKV-banaanide jaoks 2000. aasta neljandaks kvartaliks impordilitsentsi taotlust kooskõlas määrusega nr 1971/2000, kui kolmandate riikide banaanide kogused olid juba ära kasutatud. Pealegi ei püüdnud nad 1999. aasta neljandas kvartalis tekkinud probleemidele vaatamata luua 2000. aasta jooksul kontakte AKV-banaanide tarnijatega, et tagada banaanidega varustatus aasta viimases kvartalis.

109 Kuna üks ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimusi on täitmata, tuleb kohtuasjades T-93/00 ja T-46/01 esitatud hüvitisenõuded jätta rahuldamata."

Apellatsioonkaebus

40 Apellatsioonkaebuse esitajad paluvad apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud kohtuotsus selles osas, milles jäeti rahuldamata neile väidetavalt tekkinud kahju hüvitamise nõue;

— kohustada komisjoni hüvitama apellatsioonkaebuse esitajatele kahju, mis tekkis kolmandate riikide banaanide jaoks impordilitsentside väljastamata jätmise tõttu;

— mõista nii Esimese Astme Kohtus kui ka seoses käesoleva apellatsioonkaebusega tekkinud menetluskulud välja komisjonilt.

41 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

— jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;

— teise võimalusena, juhul kui vaidlustatud kohtuotsus osaliselt tühistatakse, saata asi tagasi Esimese Astme Kohtusse, et see teeks hüvitamisnõude osas sisulise otsuse;

— kolmanda võimalusena jätta kahju hüvitamise nõue rahuldamata, ning

— mõista mõlemas kohtuastmes tekkinud kulud välja apellatsioonkaebuse esitajatelt.

42 Apellatsioonkaebuse esitajad esitavad apellatsioonkaebuse toetuseks kaks väidet. Esimese väitena väidavad nad, et Esimese Astme Kohus ei hinnanud õiguslikke argumente, millele väidetavalt neile tekkinud kahju hüvitamise nõuded tuginevad. Teise väitena heidavad nad Esimese Astme Kohtule ette asjaolu, et kohus arvestas nõudeid, mis olid nende hagis esitatud nõuetest osaliselt erinevad.

Apellatsioonkaebus

Poolte argumendid

43 Esiteks väidavad apellatsioonkaebuse esitajad, et Esimese Astme Kohus on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 108 ekslikult leidnud, et kahju, mida nad väidavad olevat tekkinud, tuleneb asjaolust, et neil ei õnnestunud AKV-banaane importida.

44 Tegelikult väitsid hagejad hagis seda, et nad ei saanud täielikult ära kasutada impordilitsentse, millele neil oli õigus, tulenevalt individuaalsetest kvootidest, mis

tuginesid üksnes kolmandate riikide banaanide impordile. See asjaolu tuleneb määrusest nr 2362/98, millega seniseid kolmandate riikide banaanide importijaid omavoliliselt halvemasse olukorda asetati.

45 Kuigi apellatsioonkaebuse esitajad nõustuvad Esimese Astme Kohtu hinnanguga, mille kohaselt määruse nr 2362/98 ja vaidlustatud kirjade vahel ei ole otsest õiguslikku seost, mistõttu Esimese Astme Kohus kuulutas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 81 nimetatud kirjade tühistamiseks esitatud hagides esitatud õigusvastausele tuginevad vastuväited vastuvõetamatuks, leiavad nad, et Esimese Astme Kohus on komisjonile etteheidetava käitumise ja osutatud kahju vahelise põhjusliku seose olemasolu analüüsimisel jätnud ekslikult tähelepanuta nimetatud määruse õigusvastasuse.

46 Teiseks heidavad apellatsioonkaebuse esitajad Esimese Astme Kohtule ette seda, et kohus on vaidlustatud kohtuotsuse punktides 47 ja 48 kaldunud osaliselt kõrvale Esimese Astme Kohtule esitatud hagis toodud nõuetest, leides, et hagejad nõuavad vaidlustatud kirjadega tekitatud kahju hüvitamist, samas kui nõuetest nähtub selgelt, et väidetava kahju peamine põhjus on määruse nr 2362/98 õigusvastasus.

47 Komisjon vaidlustab apellatsioonkaebuse vastuvõetavuse tervikuna. Ta leiab, et apellatsioonkaebuse esitajad püüavad muuta Esimese Astme Kohtus läbi vaadatud kohtuvaidluse eset, suunates Euroopa Kohut võtma otseselt seisukohta komisjoni lepinguvälise vastutuse küsimuses üksnes seetõttu, et komisjon on võtnud vastu määruse nr 2362/98.

48 Esiteks nähtub esimeses kohtuastmes esitatud hagidest selgelt, et väidetav kahju ei tulene peamiselt ega ainult määrusest nr 2362/98, vaid asjaolust, et komisjon ei olnud võtnud vastu vajalikke meetmeid selleks, et heastada selle määruse kohaldamisest hagejatele väidetavalt kaasnenud kahju, kuna hagejad keeldusid määruse nr 404/93 artikli 20 punkti d alusel võetud meetmete kohaldamisest. Teisisõnu, hagejad vaidlustasid määruse nr 2362/93 seaduslikkuse üksnes osas, milles see oli nende arvates aluseks vaidlustatud kirjadele, millega nende suhtes keelduti üleminekumeetmeid kohaldamast.

49 Teiseks väidab komisjon, et hagejad palusid nii kohtuasjas T-93/00 kui ka kohtuasjas T-46/01 Esimese Astme Kohtul üksnes „kohustada komisjoni vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 235 ja artikli 288 teisele lõigule hüvitama kahju", nagu nähtub kahe eespool nimetatud kohtuasja algatamiseks esitatud hagiavaldustes toodud nõuete punktist 2. Nad ei vaidlustanud nõuete kokkuvõtet, mis oli ära toodud viidatud kohtuasjade kohtuistungi protokollis, ning see kokkuvõte võeti samas sõnastuses üle vaidlustatud kohtuotsusesse.

50 Komisjon leiab, et teise võimalusena tuleb apellatsioonkaebus jätta rahuldamata põhjendamatuse tõttu.

51 Komisjon väidab esimese väite osas, et individuaalse kvoodi määramine ega vastavate impordilitsentside omamine ei tähenda, et nimetatud banaanikogus oleks

ka tegelikult kättesaadav. Ettevõtja individuaalne kvoot kujutab endast maksimaalset kogust, mille jaoks ta võib ühe konkreetse aasta jooksul esitada impordilitsentsi taotlusi, kasutamaks talle tariifikvootide raames kuuluvaid õigusi, ilma et ta saaks olla siiski kindel, et need kogused on ka tegelikult kättesaadavad.

52 Piirdudes komisjonile etteheidetava käitumise ja väidetava kahju vahelise põhjusliku seose uurimisega, sedastas Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 108, et hagejate suutmatus banaane importida tulenes kaubanduslikest raskustest tarnijate leidmisel või isegi nende hooletusest, kuna nad ei vaevunud turult soovitud banaanikoguseid otsima, mitte aga komisjoni käitumisest, st eelkõige mitte sellest, et komisjon keeldus 1993. aasta korralt 1999. aasta korrale ülemineku puhuks võtmast üleminekumeetmeid. Neid põhjendusi, mis on ära toodud ka vaidlustatud kohtuotsuse punktides 88–90, 95 ja 96, apellatsioonkaebuses ei vaidlustatud ning need on lõplikud. Neil tingimustel ei ole määruse 2362/98 väidetav õigusvastasus hüvitisenõuete hindamisel asjakohane.

53 Teise väite osas väidab komisjon, et Esimese Astme Kohus tegi hagejate poolt nii kirjalikult kui suuliselt esitatud argumente arvestades üksnes kokkuvõtte hagejate nõuetest. Komisjon väidab, et hagejate argumentidest nähtub, et väidetava kahju põhjuseks on asjaolu, et komisjon ei võtnud meetmeid, mis oleksid võimaldanud heastada hagejate arvates määruse nr 2362/98 kohaldamisest tulenevaid tagajärgi. Sellest vaatenurgast lähtudes oleks olnud äärmiselt mõistlik näidata ära väidetava kahju ja vaidlustatud kirjade vaheline seos. Komisjon viitab ka kohtuistungi protokollis sisalduvale poolte nõuete kokkuvõttele, mida apellatsioonkaebuse esitajad ei ole vaidlustanud.

54 Komisjon lisab, et kui Esimese Astme Kohus oleks sedastanud, et kahju hüvitamise nõue tugines ainuüksi vaidlustatud kirjadele, mille kohus oli varem seaduslikuks tunnistanud, poleks ta põhjuslikku seost analüüsinud, kuna õigusvastase käitumise puudumise tõttu oleks komisjoni vastutus olnud igal juhul välistatud.

Euroopa Kohtu hinnang

55 Nii apellatsioonkaebuse esitajate poolt nende apellatsioonkaebuse toetuseks esitatud esimene kui ka teine väide tuginevad etteheitele, et Esimese Astme Kohus ei analüüsinud määruse nr 2362/98 seaduslikkust, arvestades eelkõige määrust nr 404/93, omandiõigust, ettevõtlusvabadust ja mittediskrimineerimise põhimõtet.

56 Neil tingimustel tuleb märkida, et nentides vaidlustatud kohtuotsuse punktis 108 komisjonile etteheidetava käitumise ja väidetava kahju vahelise põhjusliku seose puudumist, ei olnud Esimese Astme Kohtul õigust piirduda kohtuasjas T-93/00 üksnes nentimisega, et kahju põhjuseks oli asjaolu, et „hagejad ei suutnud leida tarnijaid, kes oleksid neid 1999. aasta neljandas kvartalis AKV-banaanidega varustanud", ja kohtuasjas T-46/01 sellega, et kahju oli hagejate „hoolikuse puudumise otsene tulemus".

57 Selleks et välistada igasugune komisjoni vastutus, oleks Esimese Astme Kohus pidanud kontrollima, kas lisaks raskustele, mis tekkisid hagejatel individuaalsete

kvootide ja impordilitsentside täielikul ärakasutamisel, ei olnud nende poolt osutatud kahju põhjuseks määruse nr 2362/98 väidetav õigusvastasus ning konkreetsemalt komisjoni poolt kehtestatud tariifikvootide ühtne haldamiskord ning mis hagejate väidete kohaselt põhjustasid otseselt kaubanduslikke raskusi kolmandate riikide senistele ettevõtjatele, kes lõppkokkuvõttes olid kohustatud AKV-banaane importima.

58 Esimese Astme Kohus oleks pidanud seda kontrollima just seetõttu, et määruse nr 2362/98 väidetav õigusvastasus oli hagejate poolt esitatud hagides toodud argumentide seas olulisel kohal, kuna hagejad soovisid tõestada nimetatud määruse negatiivseid tagajärgi traditsiooniliselt kolmandate riikide banaane importivate ettevõtete majandustegevusele, pidades silmas AKV-banaanide hankimisel tekkinud raskusi.

59 Järelikult kuna Esimese Astme Kohus ei analüüsinud, kas hagejate poolt osutatud kahju võis tuleneda määruse nr 2362/98 väidetavast õigusvastasusest, ei põhjendanud ta vaidlustatud kohtuotsust piisavalt ning see otsus tuleb sel põhjusel tühistada.

60 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu teise lause kohaselt võib Euroopa Kohus Esimese Astme Kohtu otsuse tühistamise korral teha kohtuasjas ise lõpliku otsuse, kui menetlusstaadium seda võimaldab. Käesoleval juhul on see tingimus täidetud.

Põhiküsimus

61 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab ühenduse lepinguvälise vastutuse kohaldamiseks EÜ artikli 288 teise lõigu tähenduses olema täidetud terve rida tingimusi, nagu ühenduse institutsioonidele etteheidetava käitumise õigusvastasus, kahju olemasolu ning käitumise ja osutatud kahju vahelise põhjusliku seose olemasolu (vt eelkõige 7. mai 1992. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-258/90 ja C-259/90: Pesquerias De Bermeo ja Naviera Laida *v.* komisjon, EKL 1992, lk I-2901, punkt 42, ja eespool viidatud kohtuotsus KYDEP *v.* nõukogu ja komisjon, punkt 19).

62 Selles osas tuleb kõigepealt analüüsida komisjonile etteheidetava käitumise õigusvastasusele tuginevat väidet.

63 Nagu märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 55, vaidlustavad hagejad määruse nr 2362/98 seaduslikkuse, tuginedes vaidlustatud kirjade tühistamisnõude toetuseks esitatud kolmele väitele.

64 Esimese väitega väidavad hagejad, et komisjon on määruse nr 2362/98 vastuvõtmisega ületanud talle määrusega nr 404/93 antud volitusi.

65 Teise väitega väidavad hagejad, et kolmandate riikide banaanide importimiseks mõeldud individuaalsete kvootide täieliku ärakasutamise võimatus tulenes ainult sellest, et komisjon tegi väidetavalt õigusvastase ja omavolilise otsuse ühendada kolmandate riikide tariifikvootide ja AKV-riikide tariifikvootide haldamine. Sel viisil toimides rikkus komisjon nende põhiõigust omandile ja ettevõtlusvabaduse põhimõtet.

66 Kolmanda väitega väidavad hagejad, et kuna komisjon andis tavapäraseid AKV-banaane importivatele ettevõtjatele võimaluse kasutada nii AKV-banaanide kui kolmandate riikide banaanide impordikoguseid kolmandate riikide banaanide impordilitsentside saamise alusena, lõi ta neile ettevõtjatele võrreldes kolmandate riikide banaane importivate seniste ettevõtjate suhtes kohaldatavate tingimustega soodsamad varumistingimused.

Esimene väide

67 Esimene väide koosneb kahest osast.

68 Esiteks väidavad hagejad, et komisjon käsitles määruse nr 2362/98 artikli 4 lõikes 2 senistele ettevõtjatele individuaalsete kvootide määramise aluseks oleva võrdlusperioodina kolmeaastast perioodi 1994–1996, mil kehtis määrus nr 404/93. Sel moel soosis ja toetas komisjon B-kategooria ettevõtjatele üldise tolli- ja kaubanduskok-

kuleppega antud soodsat positsiooni sellisena, nagu see oli enne seda, kui Maailma Kaubandusorganisatsiooni organid vaidlustasid aastal 1997 mõningad määrusega nr 404/93 sätestatud kolmandate riikidega toimuvat kaubavahetust reguleerivad sätted.

69 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 80 märkis, et selles osas, milles hagejad väidavad, et neil oli võimatu neile määratud individuaalsete kvootide jaoks väljastatud impordilitsentse täielikult ära kasutada, kuna nad ei suutnud AKV-banaanide tarnimiseks lepinguid sõlmida, ning toovad sellise väidetava võimatuse põhjusena välja tariifikvootide ühtse haldamiskorra ning määrusega nr 2362/98 kehtestatud individuaalsete kvootide üldistumise, on impordilitsentsidega mitteseonduvate individuaalsete kvootide eelneva määramise eeskirjade vastu esitatud kriitika ilmselgelt asjakohatu ja tuleb sel põhjusel tagasi lükata.

70 Teiseks vaidlustavad hagejad selle, et komisjon võttis vastu tariifikvootide ühtse haldamiskorra, mis koos individuaalsete kvootide üldistumisega tugevdas AKV-banaanide importijate privilegeeritud olukorda.

71 Hagejad on seisukohal, et tariifikvootide ühtne haldamine vähendab kolmandate riikide banaanide impordivõimalusi, samal ajal kui AKV-banaane importivate ettevõtjate võimalused suurenevad.

72 Komisjon on vastupidisel seisukohal ja leiab, et tariifikvootide ühtne haldamine soodustab kaubavahetuse dünaamilisust ning võrreldes varasema korraga annab ettevõtjatele suurema vabaduse eelkõige seeläbi, et võimaldab nii AKV-banaanide importijatel kui ka kolmandate riikide banaanide importijatel importida banaane sõltumata nende päritolust.

73 Komisjon lisab, et teatava koguse AKV-banaanide kasutamata jätmine aastatel 1999 ja 2000 ei tõenda veel seda, et kvootide jagamise uus kord soodustaks AKV-banaanide importijaid. Selline olukord võis tuleneda turgude valimisega seotud majanduslikest teguritest.

74 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleneb asutamislepingu mõttest, mille taustal EÜ artiklit 211 tuleb analüüsida, ja ka praktika nõuetest see, et rakendamise mõistet tuleb tõlgendada laialt. Kuna vaid komisjon suudab põllumajandusturgude arengut pidevalt ja tähelepanelikult jälgida ning olukorrale vastava kiirusega reageerida, võib nõukogu talle selles valdkonnas anda ulatusliku pädevuse. Järelikult tuleb selle pädevuse piire hinnata nimelt kooskõlas asjaomase turu korralduse üldisemate eesmärkidega (vt 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-239/01: Saksamaa *v.* komisjon, EKL 2003, lk I-10333, punkt 54, ja eespool viidatud kohtupraktika).

75 Euroopa Kohus leidis, et põllumajanduse valdkonnas võib komisjon vastu võtta kõik alusmääruse rakendamiseks vajalikud ja tarvilikud rakendusmeetmed eeldusel, et need ei ole vastuolus alusmääruse või nõukogu rakendusaktidega (vt eelkõige 15. mai 1984. aasta otsus kohtuasjas 121/83: Zuckerfabrik Franken, EKL 1984,

lk 2039, punkt 13; 17. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-478/93: Madalmaad *v.* komisjon, EKL 1995, lk I-3081, punkt 31; 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-356/97: Molkereigenossenschaft Wiedergeltingen, EKL 2000, lk I-5461, punkt 24, ja eespool viidatud kohtuotsus Saksamaa *v.* komisjon, punkt 55).

76 Käesoleval juhul võttis komisjon määruse nr 2362/98 vastu määruse nr 404/93 artikli 20 alusel. See artikkel annab komisjonile õiguse võtta vastu määruse IV jaotise rakenduseeskirjad, mis artikli 20 punktide d ja e kohaselt hõlmavad „erisätteid, mis on vajalikud ülemineku hõlbustamiseks alates 1993. aasta 1. juulist kohaldatavalt impordikorraldusel käesoleva [määruse nr 404/93] IV jaotise korraldusele" ja „vajalikke meetmeid tagamaks kohustuste täitmist, mis tulenevad ühenduse poolt asutamislepingu artikli [300] alusel sõlmitud lepingutest".

77 Määruse nr 404/93 artikli 18 lõigetes 1 ja 2 käsitletud tariifikvootide haldamise ja tavapäraste AKV-banaanide importimise küsimuses tugineb määrus nr 2362/98 õiguslikult samuti määruse nr 404/93 artikli 19 lõikele 1. Selle sättega on komisjonile tehtud ülesandeks võtta vastu tariifikvootide haldamiseks vajalikud rakendusmeetmed, täpsustades, et kasutatav meetod peab arvestama „tavapäraseid kaubavooge".

78 Arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 75 nimetatud kohtupraktikat, ei ole hagejad ära näidanud, et tariifikvootide haldamismeetod, mis võeti vastu määrusega

nr 2362/98, oleks vastuolus alusmäärusega, mida sellega rakendatakse. On ilmne, et see meetod arvestab tavapäraseid kaubavooge ning võimaldab tariifide ja tavapäraste AKV-banaanide impordi haldamist, mida on käsitletud vastavalt määruse nr 404/93 artikli 18 lõigetes 1 ja 2 ning artiklis 16.

79 Pealegi ei keela alusmäärus seda, et impordilitsentside haldamine toimub ilma banaanide päritolule (AKV-riigid või kolmandad riigid) viitamata.

80 Mis puudutab konkreetsemalt argumenti, et kõnealune haldamismeetod tugevdas AKV-banaanide importijate privilegeeritud seisundit, siis seda tuleb uurida alljärgnevalt hagejate kolmanda, mittediskrimineerimise põhimõtte rikkumisele tugineva väite analüüsi raames.

81 Kuna ei ole tõendatud, et komisjon ei ole arvestanud asjakohast alusmäärust või on talle nõukogu poolt rakendamiseeskirjade kasutamiseks antud kaalutlusõiguse piire ületanud, tuleb esimese väite teine osa tagasi lükata ning eelmises punktis viidatud argumenti eraldi uurida.

82 Järelikult tuleb hagejate poolt hagi toetuseks esitatud esimene väide tagasi lükata.

Teine väide

83 Hagejad on seisukohal, et asjaolu, et neil ei olnud võimalik oma individuaalseid kvoote täielikult ära kasutada nii, et neile oleks väljastatud kogu kvoodimahus tegelikult kasutatavad impordilitsentsid, tuleneb komisjoni otsusest ühendada kolmandate riikide banaane ja AKV-banaane käsitlevate tariifikvootide haldamine. Selle otsusega muudeti peaaegu olematuks kolmandate riikide banaanide importijate võimalused aastaks määratud banaanikoguste turustamiseks.

84 1999. aasta lõpus oli AKV-banaanide tariifikvoot ainus, mis ei olnud ammendatud, kuid see ei olnud ka enam tegelikult kättesaadav. Kuna hagejatel tekkisid 2000. aastal AKV-banaanide varumisel samad raskused, loobusid nad selliste banaanide jaoks impordilitsentside taotlemisest.

85 Neil tingimustel rikkus komisjon tariifikvootide ühtse haldamiskorra vastuvõtmisega omandiõigust kui põhiõigust ja ettevõtlusvabaduse põhimõtet.

86 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kuuluvad nii omandiõigus kui ka kutsealal tegutsemise vabadus ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka. Need põhimõtted ei ole aga absoluutsed eelisõigused, vaid neid tuleb mõista kooskõlas nende funktsiooniga ühiskonnas. Seega võib ühise turukorralduse raames omandiõiguse ja kutsealal tegutsemise vabaduse kasutamist piirata eelkõige tingimusel, et need piirangud vastavad tegelikult ühenduse poolt taotletava üldise huvi eesmärkidele ja ei kujuta seda eesmärki arvestades ebaproportsionaalset ja talumatut sekkumist, mis kahjustaks tagatud õiguste olemust (vt 13. detsembri 1979. aasta otsus kohtuasjas 44/79: Hauer, EKL 1979, lk 3727, punkt 32; 11. juuli 1989. aasta otsus kohtuasjas 265/87: Schräder, EKL 1989, lk 2237, punkt 15, ja 13. juuli 1989. aasta otsus kohtuasjas 5/88: Washauf, EKL 1989, lk 2609, punktid 17 ja 18). Tariifikvootide ühtse haldamiskorra vastavust hagejate poolt osutatud põhiõiguste kaitsest tulenevate nõuetega tuleb hinnata neid kriteeriume arvestades.

87 Hagejate väiteid silmas pidades tuleb kõigepealt täpsustada, et ettevõtjale ühise turukorralduse raames antud individuaalne kvoot kujutab endast maksimaalset kogust, mille ulatuses see ettevõtja võib konkreetse aasta jooksul esitada impordilitsentsi taotlusi, et kasutada talle tariifikvoodiga antud õigusi. Individuaalsete kvootide määramine ei taga seega ei nende koguste kättesaadavust ega garanteeri ettevõtjate õigust kogu tariifikvoodi ulatuses ühendusse eksportida.

88 Kolmandate riikide banaanide importijate omandiõiguse osas on Euroopa Kohus sedastanud, et ühenduse poolt kvootide ja kvootide jagamise eeskirjade kasutuselevõtmine seda õigust ei kahjusta. Ettevõtjal ei ole õigust nõuda omandiõigust turuosa suhtes, mis kuulus talle enne ühise turukorralduse sisseviimist, kuna selline turuosa väljendab üksnes hetkel kehtivat majanduslikku seisu, mis sõltub olukorra

muutumisest (vt 5. oktoobri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-280/93: Saksamaa *v.* nõukogu, EKL 1994, lk I-4973, punkt 79, ja 10. märtsi 1998. aasta otsus kohtuasjas C-122/95: Saksamaa *v.* nõukogu, EKL 1998, lk I-973, punkt 77).

89 Samuti ei saa ükski ettevõtja tugineda omandatud õigusele ega isegi õiguspärasele ootusele olemasoleva olukorra säilimise osas, kuna seda võidakse muuta ühenduse institutsioonide poolt nende kaalutlusõiguse raames vastu võetud otsustega (28. oktoobri 1982. aasta otsus kohtuasjas 52/81: Faust *v.* komisjon, EKL 1982, lk 3745, punkt 27; 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-350/88: Delacre jt *v.* komisjon, EKL 1990, lk I-395, punktid 33 ja 34, ning eespool viidatud 5. oktoobri 1994. aasta kohtuotsus Saksamaa *v.* nõukogu, punkt 89). Veelgi enam on sellise olukorraga tegemist juhul, kui olemasolevat olukorda tuleb muuta, pidamaks kinni ühenduse poolt sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest.

90 Väidetava kutsealal tegutsemise vabaduse rikkumise osas tuleb märkida, et tariifikvootide ühtse haldamiskorra sisseviimine, nagu on ette nähtud määruses nr 2362/98, muudabki faktiliselt kolmandate riikide banaanide importijate konkurentsiolukorda selles mõttes, et selle korra kohaselt võivad kõik ettevõtjad importida banaane nende päritolust olenemata. Sellegipoolest tuleb märkida, et kuigi kolmandate riikide banaanide importijad peavad niimoodi konkureerima AKV-banaanide importijatega, ei kohaldata nende suhtes enam, nagu komisjon õigustatult märkis, impordi vähendamist 30% võrra B-kategooria AKV-banaanide importijate kasuks, mis oli ette nähtud varasemas korras. Lisaks võivad nad uue korra kohaselt ka ise hankida AKV-banaane. Raskused, mida hagejad tõid esile selliste tarnijate leidmisel, kes neid AKV-banaanidega varustaksid, ei ole loomult sellised, mis võiksid muuta küsitavaks korra, millega neile on antud õigus neid banaane ühenduse tariifi raames importida.

91 Igal juhul nähtub Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast, et kolmandate riikide banaanide importimise õiguse piirangud, mis tulenevad tariifikvoodi avamisest ja kvoodi osadeks jagamise korrast, on seotud ühise turukorralduse sisseviimisega, mille eesmärk on tagada EÜ artiklis 33 sätestatud eesmärkide kaitse ning ühenduse poolt endale võetud rahvusvaheliste kohustuste täitmine. Seega pole need piirangud olemuselt sellised, et kahjustaksid lubamatult kolmandate riikide banaane importivate seniste ettevõtjate vabadust kutsealal tegutseda (vt eespool viidatud 5. oktoobri 1994. aasta kohtuotsus Saksamaa *v.* nõukogu, punktid 82 ja 87, ning 10. märtsi 1998. aasta kohtuotsus Saksmaa *v.* nõukogu, punkt 77).

92 Eespool toodut arvestades tuleb hagejate poolt nende hagi toetuseks esitatud teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide

93 Hagejad on seisukohal, et kuna määrusega nr 2362/98 anti AKV-banaanide importijatele nii individuaalsete kvootide kindlaksmääramisel kui ka kolmandate riikide banaanide importimist võimaldavate litsentside väljastamisel võimalus tugineda nii nende poolt imporditud AKV-banaanidele kui ka kolmandate riikide banaanidele, loodi seeläbi nimetatud ettevõtjatele soodsamad hanketingimused kui kolmandate riikide banaane importivatele senistele importijatele.

94 Seega rikkus komisjon kolmandatele riikidele ja AKV-riikidele kohaldatava tariifikvootide ühtse haldamiskorra vastuvõtmise ning individuaalsete kvootide üldistumisega mittediskrimineerimise põhimõtet.

95 Selles suhtes tuleb üksnes märkida, et niivõrd, kuivõrd kõigil ettevõtjatel on oma individuaalse kvoodi raames õigus importida mis tahes päritoluga kaupa, olles seetõttu samas olukorras, keelab mittediskrimineerimise põhimõte neid impordilitsentside väljastamisel erinevalt kohelda.

96 Järelikult tuleb hagejate poolt nende hagi toetuseks esitatud kolmas väide samuti tagasi lükata.

97 Eespool toodud kaalutlustest lähtudes ei saa ühtegi määruse nr 2362/98 vastu esitatud ja selle õigusvastasusele tuginevat väidet vastuvõetavaks lugeda.

98 Kuna esimene tingimus, mis on vajalik ühenduse lepinguvälise vastutuse kohaldamiseks EÜ artikli 288 teise lõigu mõttes, ei ole täidetud, tuleb apellatsioonkaebus jätta tervikuna rahuldamata, ilma et oleks vaja analüüsida, kas täidetud on teised sellise vastutuse tekkimiseks vajalikud tingimused, nimelt väidetava kahju

olemasolu ning kahju ja institutsioonile etteheidetava käitumise vahelise põhjusliku seose olemasolu.

Kohtukulud

99 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel, mida kohaldatakse kodukorra artikli 118 alusel ka menetluses olevate apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja hagejad on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud hagejatelt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 10. aprilli 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-93/00 ja T-46/01: Alessandrini jt *v.* komisjon.**

2. **Jätta rahuldamata Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtule numbrite T-93/00 ja T-46/01 all esitatud kaebused.**

3. **Mõista nii esimese kohtuastme kui käesoleva apellatsioonmenetluse kohtukulud välja järgmistelt hagejatelt: Alessandrini Srl, Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, Arpigi SpA, Bestfruit Srl, Co-Frutta SpA, Co-Frutta Soc. coop. arl, Dal Bello Sife Srl, Frigofrutta Srl, Garletti Snc ja London Fruit Ltd.**

Allkirjad